

hans Liv det for øvrigt har været. Naar han har været Landarbejder i 5 Aar, har ofret 5 Aar af sit Liv i Landbrugets Tjeneste, forekommer det mig, at han derved har gjort sig fortjent til at komme i Betragtning efter denne Lov, idet han jo har modtaget saa lang en Uddannelse som Landarbejder, at han ikke har glemt sin Kyndighed i Landbrugsarbejde, selv om han har været nogle Aar borte. — Endvidere er der et Spørgsmaal, der har været fremdraget af forskellige, om, hvor stor en Del af Laanesummen Andragerne selv skulde være raadige over. Der er jo to forskellige Maader, hvorpaa man kan opfylde denne Bestemmelse. Landarbejderen kan have to Udveje. Naar han har opsparet af sine egne Midler de fornødne rede Penge, eller han har Værdier, som svare til de Penge, er det jo tilstrækkeligt. Men det er ikke nogen absolut Fordring. Det er ogsaa tilstrækkeligt, dersom han kan faa andres Kaution for de Penge eller andres — lad mig sige — Erklæring om, at han er raadig over Tiendedelen af Laanesummen. Det vil altsaa sige, at den, der ikke kan spare sig de nødvendige Penge sammen eller ikke ved Venners eller Velynderes Hjælp kan faa Kaution for samme Sum, kan ikke komme i Betragtning efter denne Lov. Jeg ser ikke noget urigtigt eller uretfærdigt deri. Det ærede Medlem for Aarhus Amts 3die Valgkreds (Harald Jensen) frygtede for, at en saadan Mand skulde komme i et Afhængighedsforhold til Gaardmanden, dersom han laante Penge hos ham, eller han kautionerede for ham. Jeg tror langt fra, det er Tilfældet. Jeg tror ikke, at Husmanden vil føle sig i Afhængighedsforhold til en Gaardmand, som han staar i et venskabeligt Forhold til, og som har hjulpet ham til Rette. Tidt er det Tilfældet, at en Gaardmand staar i Taknemmelighedsgæld til Husmanden og som Følge deraf paa en Maade i et moralsk Afhængighedsforhold til ham.

Der er i Lovforslaget § 3 h. kommet en ny Bestemmelse om, at den, der ved egne Midler kan komme i Besiddelse af en Ejendom, ikke kan komme i Betragtning efter denne Lov. Hensigten dermed, saaledes som den fremgaar af Motiverne, kan jeg fuldt ud billige, men jeg kan ikke se rettere, end at denne Bestemmelse eventuelt kunde misbruges, thi hvad vil det sige, at man ved egne Midler kan komme i Besiddelse af en Ejendom? Det er jo meget ofte Tilfældet, at selv om man ikke ejer mere end til at dække Omkostningerne ved Papirernes Udfærdigelse, kan

man komme i Besiddelse af en saadan Ejendom, naar den bare er tilstrækkelig behæftet og prioriteret i Forvejen. Det bliver da overdraget til Kommissionens Skøn at afgøre, hvorvidt man er i Stand til ved egne Midler at komme i Besiddelse af en Ejendom. Det vil maaske ikke blive misbrugt, men jeg synes dog, der her er et svagt Punkt i Forslaget.

Det ærede Medlem for Vinderup (Svendsen) fremsatte den Tanke, om det ikke vilde skade Ejendomme til 6—7,000 Kr.s Værdi, naar man gik saa højt op med Laaneværdien, saa at der ikke skulde blive en saa stærk Efterspørgsel efter saadanne Ejendomme. Den samme Tvivl var fremme paa Agrarforeningens Generalforsamling i Odense i Sommer, men jeg tror dog ikke, at de Betæneligheder, der i saa Henseende vare fremme, vandt nogen Tilslutning der, og det er ogsaa aldeles urimeligt efter min Opfattelse at tænke sig, at det i nogen Maade skulde influere paa paa Ejendomspriserne, hvis Laanesummen blev forhøjet til 7,000 Kr. eller den blev sat til 6,000 eller et andet Beløb, i Særdeleshed ved Vedtagelse af et Par Forslag til Lov, som ere fremsatte af den i sin Tid nedsatte Skattekommission, og som angik *Nedsættelsen af Afgiften, der svares ved Overdragelse af fast Ejendom, og om Lettelse med Hensyn til Prioritetslaanene i faste Ejendomme*, idet der ikke skulde svares Stempelafgift og Skat til Staten af hele Ejendommen, men at Afgifterne kun skulde svares i Forhold til *de Værdier, der i Virkeligheden blive omsatte*. Thi det er i Virkeligheden den største direkte Fordel, naar man vælger at købe en Ejendom i Henhold til Statshusmandsloven i Stedet for at købe en privat Ejendom, at der i det første Tilfælde ikke er saa store Afgifter som ellers. Paa den anden Side er der mange Ting, der drage i den anden Retning. Naar en Landarbejder skal vælge imellem at købe en Ejendom i Henhold til denne Lov eller gøre det aldeles privat, er der den store Forskel, at den private, bestaaende Ejendom jo er i Drift og Kultur og har Besætning og Inventarium, saaledes som den nu drives, saa at han i Reglen vil komme billigere til den end den Husmand, der køber det nøgne, bare Stykke Jord, der ikke er ordnet i Sædskifter eller i Orden til almindelig Drift. Enhver, der har prøvet at omlægge sine Sædskifter, ved, hvor store Tab alene dette medfører. Desuden skal en saadan Husmand købe hver eneste Sten til at opføre Bygningerne, anskaffe hvert eneste